

MDT en schuldhulpverlening

Jongeren en schulden

Uit de halfjaarlijkse Kredietbarometer van BKR¹ blijkt dat steeds meer jongeren betalingsproblemen krijgen. Eind 2020 hadden 34.000 jongeren betalingsproblemen. In het jaar daarvoor lag dit aantal nog op 32.000. In diezelfde periode nam het totaal aantal mensen met betalingsproblemen juist af. Ook onderzoek van Nibud laat zien dat steeds meer jongeren te maken krijgen met schulden. Zo blijkt dat 37% van de mbo-studenten van 18 jaar en ouder een schuld heeft en 1 op de 4 een betalingsachterstand. Een schuld hebben hoeft niet meteen een probleem te zijn. Bij veel jongeren loopt het goed af. Maar schulden kunnen ook problematisch worden, waardoor jongeren worden belemmerd in de keuzes die ze willen maken, er stress ontstaat en het moeilijker wordt om mee te doen in de maatschappij.

¹ Bron: <https://www.bkr.nl/media/1612/bkrkredietbarometerwebsitemobielv3>.

Hoe past MDT bij het onderwerp schuldhulpverlening?

Maatschappelijke Diensttijd (MDT) biedt jongeren tussen de 14 en 27 jaar een kans om hun talenten te ontdekken, iets te doen voor de samenleving en anderen te ontmoeten. Dit helpt de jongeren bij het vormgeven van hun toekomstbeeld, hun draai te vinden in de lokale samenleving en tegelijkertijd inspireren zij anderen om zich ook in te zetten voor maatschappelijke vraagstukken. Op dit moment hebben al meer dan 30.000 jongeren deelgenomen aan MDT. Maar liefst 95% van deze jongeren geeft aan dat zij tijdens hun MDT anderen en de samenleving hebben kunnen helpen. Omdat meedoen in de maatschappij geen vanzelfsprekendheid is voor jongeren met schulden, kan MDT juist hen hierbij ondersteunen. De directie Zorgverzekeringen² van het Ministerie van VWS heeft daarom Society Impact gevraagd om een verkenning uit laten voeren naar de mogelijkheden om MDT-initiatieven te verbinden met schuldhulpverlening voor jongeren.

² Bron: Vernieuwende verbindingen: Maatschappelijke diensttijd & schuldhulp. Een verkenning door Society Impact in opdracht van het Ministerie van VWS (2021)

“De stress van langdurige schuldenproblematiek heeft zichtbare effecten op de hersenen van mensen. Zeker op hersenen die nog volop in ontwikkeling zijn. Deze stress kan leiden tot GGZ-problematiek en een ongezonde leefstijl. Met een cursus financiën of tijdelijk budgetbeheer los je dit niet op. De combinatie van het Jongeren Perspectief Fonds en MDT ziet er veelbelovend uit. Het gaat erom dat jongeren weer vertrouwen krijgen in zichzelf en de maatschappij.”

— Steven Oppenheim, senior beleidsmedewerker VWS, directie Zorgverzekeringen

Hoe werkt het in de praktijk?

In het onderzoek is in het bijzonder gekeken naar de vraag hoe het Jongeren Perspectief Fonds en MDT verbonden kunnen worden. Het Jongeren Perspectief Fonds biedt een innovatieve aanpak aan jongeren van 18 tot en met 27 jaar die door schulden vastlopen in hun maatschappelijke ontwikkeling. In haar aanpak lost het Jongeren Perspectief Fonds hierbij (een deel van) de schulden van jongeren af door de jongere een tegenprestatie uit te laten voeren. Tegelijkertijd ondersteunt een trajectbegeleider de jongere naar een beter toekomstperspectief en grip op het leven. De tegenprestatie van deze jongere kan ingevuld worden door mee te doen aan MDT. Hoe dat werkt, wordt met het volgende voorbeeld van de gemeente Arnhem duidelijk gemaakt.

Uit de praktijk: Gemeente Arnhem, MDT en het Jongeren Perspectief Fonds slaan de handen ineen voor schuldhulpverlening bij jongeren

Gemeente Arnhem en schuldhulpverlening

In gemeente Arnhem wonen circa 24.000 jongeren tussen de 18 en 27 jaar. Gemiddeld heeft 1 op de 5 jongeren (circa 4.800) problematische schulden die niet binnen 3 jaar zijn op te lossen. Hoewel veel van hen in een regulier schuldhulptraject terecht kunnen, is dit niet voor alle jongeren een passende oplossing. Gemeente Arnhem werkt daarom aan een ketenaanpak voor jongeren met schulden die niet passen in dit reguliere schuldhulptraject. De gemeente werkt hiervoor samen met onder meer Plangroep, Oprécht en het Jongeren Perspectief Fonds. Plangroep voert namens de gemeente de schuldhulpverlening uit. Oprécht is een buddynetwerk waar jongeren met schulden door leeftijdgenoten richting schuldhulp worden geleid. Het Jongeren Perspectief Fonds biedt een aanpak voor jongeren die hun schuld niet zelf kunnen aflossen. In zo'n geval krijgt de jongere de kans om de schuld af te lossen door een tegenprestatie uit te voeren. Naast het 'iets terug doen voor de maatschappij' staat bij deze aanpak het bouwen aan toekomstperspectief centraal.

Jongeren Perspectief Fonds en MDT

Jongeren met schulden waarvoor een regulier schuldhulptraject niet passend is kunnen deelnemen aan het Jongeren Perspectief Fonds. In veel gevallen hebben deze jongeren niet de gelegenheid om hun schuld (volledig) af te lossen omdat ze bijvoorbeeld geen inkomen hebben. Deze jongeren krijgen via het Jongeren Perspectief Fonds de gelegenheid om hun schuld af te lossen door een tegenprestatie te leveren. Deze tegenprestatie wordt in Arnhem geleverd door deel te nemen aan het MDT-traject van Time of Your Life. Door MDT Time of Your Life als tegenprestatie aan te bieden worden er twee doelen bereikt:

- Enerzijds krijgt de jongere de kans om zichzelf te ontwikkelen waardoor de zelfredzaamheid van de jongere toeneemt en het risico op nieuwe problematische schulden afneemt. Door deel te nemen aan deze tegenprestatie bouwt de jongere aan zijn of haar eigen toekomstperspectief.
- Anderzijds levert de jongere door de tegenprestatie direct bij aan de maatschappij doordat 'iets terug doen' centraal staat bij MDT-Time of Your Life.

“Als gemeente willen we inwoners met schulden graag helpen. Dit staat hoog op onze agenda. Maar om jongeren met schulden te helpen, heb je wel echt een andere aanpak nodig die speciaal op jongeren is gericht. Dat betekent een aanpak die laagdrempelig is en waar die jongere meteen geholpen kan worden. Een buddynetwerk blijkt dan heel goed te werken. En door de combinatie van het Jongeren Perspectief Fonds met MDT krijgt een jongere zicht op zijn of haar talenten. Zo bieden we hulp en een toekomstperspectief tegelijk.”

— Martien Louwers, Wethouder gemeente Arnhem

MDT Time of Your Life als onderdeel van de schuldenaanpak in de gemeente Arnhem

MDT Time of your Life is een landelijk MDT-project en werkt volgens de unieke MDT-methode waarbij talentontwikkeling, iets doen voor een ander en anderen ontmoeten centraal staan. Bij MDT Time of Your Life wordt de jongere gekoppeld aan een coach. Deze kijkt samen met de jongere naar diens dromen en talenten en hoe de jongere deze kan inzetten voor de maatschappij. Voor elke jongere wordt een plan op maat gemaakt. Het trainen van de benodigde sociale en cognitieve vaardigheden en gedragsbeïnvloeding zijn onderdeel van dit plan. De jongere die deelneemt aan MDT Time of your Life krijgt op deze manier de kans om zijn of haar talenten te ontwikkelen, netwerk te verbreden, te bouwen aan toekomstperspectief en tegelijkertijd iets terug te geven aan de maatschappij.

MDT Time of your Life is actief in meerdere gemeenten en is primair gericht op jongeren in kwetsbare posities die (tijdelijk) geen aansluiting hebben op “het systeem”. MDT Time of your Life werkt niet vanuit het aanbod van het systeem, maar vanuit de behoefte van de jongeren. Het resultaat van MDT Time of your Life is dat de jongeren weer aansluiting vinden bij het systeem en hierdoor volledig mee kunnen doen in de maatschappij. Vaak komen jongeren via leerplicht, sociale wijkteams, het werkbedrijf of via de zorg bij MDT Time of your Life terecht. Het zijn jongeren die bijvoorbeeld vroegtijdig hun school verlaten of geen werk kunnen vinden. MDT Time of your Life wakkert de motivatie bij jongeren weer aan om op een positieve manier met hun toekomst aan de slag te gaan. De meeste jongeren stromen na hun MDT-traject door naar werk of vinden weer aansluiting in het onderwijs.

MDT Time of your Life heeft een bewezen aanpak om jongeren weer toekomstperspectief te geven. Om deze reden heeft gemeente Arnhem MDT Time of your Life gevraagd om onderdeel uit te maken van de schuldenaanpak van de gemeente, specifiek voor jongeren die geen aflossingscapaciteit hebben, maar hun schulden af willen lossen door het uitvoeren van een tegenprestatie.

“Bij het Jongeren Perspectief Fonds wordt ‘schuldenzorgvrij’ zijn gezien als een cruciaal onderdeel om als jongere duurzaam aan je toekomst te kunnen werken. Talentontwikkeling, wederkerigheid, perspectief en vertrouwen voelen. Dit kan je niet alleen. MDT Time of your Life heeft dezelfde doelstelling en veel ervaring om jongeren hierin bij te staan. Ik ben blij dat we elkaar op deze manier gevonden hebben om onze Arnhemse jongeren deze mogelijkheid te geven in combinatie met het aflossen van schulden.”

— Liesbeth Gerritsen-Menkveld, bestuursadviseur Financieel Perspectief gemeente Arnhem

MDT Time of your Life is zo ontworpen dat het niet naast het bestaande aanbod van schuldhulppreventie werkt, maar juist in samenwerking met de bestaande oplossingen op zoek gaat naar de maatwerkoplossing voor de jongere. Zo vormen het plan van aanpak dat wordt opgesteld door de Plangroep en het toekomstperspectiefplan dat wordt opgesteld door de trajectbegeleider de basis van het MDT-traject dat de jongere gaat doorlopen bij MDT Time of your Life. MDT Time of your Life vormt daarmee een integraal onderdeel van de ketenaanpak die de gemeente Arnhem beoogt.

“Dat MDT ingezet kan worden als aflosvorm in een schuldhulpverleningstraject is heel mooi en vernieuwend. Ontzettend fijn dat we nu ook een doelgroep kunnen helpen die eerder buiten de boot viel!”

— Nayane Geefhuizen-Kwast, teamcoördinator Plangroep Arnhem

Het mes snijdt aan twee kanten!

MDT heeft als doel om alle jongeren in Nederland in staat te stellen om hun talenten te ontwikkelen en tegelijkertijd iets terug te doen voor de maatschappij. Het MDT-initiatief Time of your Life richt zich hierbij vooral op kwetsbare jongeren. Jongeren die even geen aansluiting hebben op de maatschappij, maar met de juiste hulp afgestemd op hun behoefte geholpen worden bij het opnieuw vinden van een toekomstperspectief. En dit sluit naadloos aan op de overtuiging van gemeente Arnhem dat alle jongeren hun talenten moeten kunnen ontwikkelen en moeten kunnen meedoen aan de maatschappij. Ook, of beter gezegd juist ook als er schulden zijn. Door MDT Time of your Life in te zetten als tegenprestatie, kunnen jongeren zonder afloscapaciteit toch van hun schulden afkomen. En tegelijkertijd werken ze aan hun eigen toekomst en dragen ze bij aan de maatschappij. Een echte win-win-win situatie!

Tips voor andere gemeenten

Liesbeth Gerritsen-Menkveld van de gemeente Arnhem heeft nog een aantal tips voor gemeenten die MDT willen inzetten voor hun schuldhulpaanpak voor jongeren:

- Maak de drempel om je als jongere aan te melden voor hulp zo laag mogelijk.
- Maak gebruik van vindplekken om jongeren met schulden te vinden en je aanbod duidelijk te maken.
- Wees eerlijk en realistisch over het traject wat gaat komen.
- Laat jongeren fouten maken en gebruik deze om ze verder te helpen. Niet meteen sancties op zetten.
- Zoek een MDT wat past bij je doelstellingen, ook al is deze wellicht niet uit je eigen gemeente.
- Laat je inspireren en adviseren door de jongeren en jongerenwerkers, zij weten heel goed wat wel en niet werkt.
- Maak goede afspraken over rol en taakverdeling als er andere hulpverlening betrokken is bij een jongere. Wat kunnen ze van wie verwachten?